Вары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САНТА ОЛОХ

Хаһыат 1931 ыл алтыныы 15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҺЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҺЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 27 (6937) | 1984 сыл. Кулун тутар 1 күнэ чэппизр | Сыаната 2 харчы.

АГИТЗОНА

ССКП Киин Комитетын бэс ыйынааҺы (1983 с.) Пленума коммунистическай общество дэгиттэр сайдыылаах киһитин иитэн таһаарыыны кэлимник быһаарыы суолларын быһаарбыта. Итиннэхэ ураты миэстэни дьон олорор сиринэн маассабай-политическай үлэ ылар.

Маассабай-политическай үлэ ити дьоһуннаах форматыгар оройуон нэйилиэктэриннээҕи 133 агитзоналарга уонна Чурапчы сэлиэнньэтиннээҕи 19 микрорайоннарга 500-тэн тахса активист тардылынна. Дьон олорор сиринэн иитэр үлэни салгыы тупсарыыга Чакыр, Мугудай, Болтоко партийнай тэриллэлэрэ ордук ыытыннаахтык үлэлиллэр. Быйыл Мыҥдаҕааны агитзоналарыгар аһаҕас занятиелары ыытыы нэйилиэннээ быһыгыллыбыт ыллаа. Олунньуга итинник аһаҕас занятие «Аарка» агитзонаҕа «Үлэ дьоҥун айхаллыыбыта» темаҕа ыытыллыбыт. Онно үлэ ветераннарын, үлэлиир дьиэ-кэргэни чиэстээһин кэрэхсэбиллээхтик тэрилиннэ.

Бу үлэ оройуон киниэр аастыт күүнүгүтэн [illegible] Ол сорох [illegible] таһаарда. «Якутсельстрой» механизаторлара, «Якутсовхозстрой» механизаторлара, оройуоннаар советтара үлэлэрин биллэрдик туһайдаан. Оттон библиотекаҕаары микрорайон, олохтоохтор этиилэрин учуоттаан, оскуолаларын тэриллиитэ биирдэннэн эрэ сөп.

Дьон олорор сиринэн маассабай-политическай үлэ формалара байытыллан, ис хоһоонун дириҥэтиллэн иилиэхтээх. Бу үлэҕэ туох саҥа, сонун баарын иилэ хаһан олохха киллэриллиэхтээх. Идеийэ-иитэр үлэ таһымын үрдэтии болҕомто киниигэр туруоруллуохтаах. Ол үрдүнэн биилэгин да сорох скрдэргэ агитзоналар дьону тардар, түмэр гына үлэлээбэттэр. Микрорайоннар советтара, киин агитштабтар үлэ хал буолбут ньымаларыттан аккаастана иликтэр. Ити барыта иитэр үлэ бу дьоһуннаах форматын салгыы тупсарыыга харгыстары үөскэтэр.

Бу күннэргэ маассабай-политическай үлэ бүүс-бүтүннүүтэ ССРС Верховнай Советын быыбарыгар бэлэмнээнигэ туһаайыллыахтаах. Оройуон быыбардааччылара быйыл дойду государственнай оныгаын үрдүк органыгар депутаткка кандидаттар—Социалистическай Үлэ Героя, Ленин аатынан совхоз оҕуруотчуттарын бригэдьиирэ Екатерина Никоксиньевна Новгородова, удьуор табаһыт, «Томпо» совхоз таба иитэр фермэтин бригэдьиирэ Мария Петровна Погодаева, ССРС Тыатын хаһаайыстыбатын министрин солбуйаччы Николай Федорович Татарчук иһин куоластыахтара. Кандидаттар олохторун, деловой уонна политическай хаачыстыбаларын быыбардааччыларгга сиһилии быһаарар ойдэтүллүөхтээх. Киниилэр иһин агитация—агитзоналарга бу күннэргэ ыытыллар үлэ сүрүн ис хоһооно.

Иитэр үлэ түмүктээх буолуута дьону барыы өттүнэн —киниилэр үлэлэрин, сыныьаннарын, олохторун, дьоҥго-сэргэҕэ сыһыаннарын киллэрэн туран—кэлимник үөрэттэххэ эрэ ситиһиллэр. Сыныьалаан ордук баай ис хоһоонноох, кэрэхсэбиллээх буолуохтаах, дьон таһаарыыларын сайдыытыгар быһаччы кемелеһүөхтээх. Бу өттүнэн эссе эйбэҕи оҥоруохха, үлэ саҥа формаларын көрдүөххэ наада.

Сүҥкэн суоллааах политическай хампаанньа—быыбарга бэлэмнэнии ССКП Киин Комитетын олунньуттааҺы (1984 с.) Пленумун түмүктэрин нэйилиэннээҕэ киэҥник, дириҥник быһааран ойдэтүү уонна олох сыллааҕы былааннары уонна эбэһээтэлистибэлэри толоруу, быыбар чиэһигэр бэлиэтэммит үрдүк кирбиилэри хаалбаҥа суох ылыы бэлиэтинэн ыытыллыахтаах. Онуоха сүрүн мэктиэ быһыытынан хас биирдии үлэһит, коллектив үрдүк дьиссиплиинэлээх, эффективнайдаах уонна тэриллиилээх буолуута ирдэнэр.

Идеологическай үлэ тутаах күүһэ—кадрдар. Дьон олорор сиринэн иитэр үлэ активистарын сүүмэрдээһиҥэ, киниилэри иитиигэ, сүрүннэриигэ партийнай тэриллэлэр ураты болҕомтону уурар, бу дьыалаҕа күннэтэ дьарыктанар эбэһиинэстээхтэр.

Агитзоналарынан, микрорайоннарынан иитэр үлэни саҥа кердөбүлээх таһымнарыгар ере кетөҕүү—партийнай тэриллэлэр утаппыттыбат соруктара.

ССРС Верховнай Советыгар быыбар 3 хонук хаалла

КОММУНИСТАР УОННА ПАРТИЯТА СУОХТАР БЛОКТАРЫН КАНДИДАТТАРЫН ИҺИН КУОЛАСТААН, ТАБААРЫСТАР, ЭҺИГИ ДОЙДУ ДУХОВНАЙ ОЛОБО ЧЭЛГИЙЭ САЙДАРЫН ТУҺУГАР, СОВЕТСКАЙ КИҺИ ДЭГИТТЭР САЙДАРЫГАР УЛАМ ОРДУК ҮТҮӨ УСУЛУОБУПАЛАРЫ ҮӨСКЭТЭР ТУҺУГАР КУОЛАСТЫАХХЫТ.

(ССКП КК ыҥырыыларыттан).

ТЫЛЛАРЫГАР ТУРДУЛАР

ССРС Верховнай Советын быыбарын чиэһигэр оройуоҥҥа социалистическай куоталаһыыны көҕүлээбит Субуруускай аатынан совхоз булчуттара бастакы кварталлааҕы былааннарын олунньу 28 күнүгэр 256 солк. аһаран ылыммыт үрдүк эбэһээтэлистибэлэрин толорбуттарын туһунан рапортаатылар.

Коммунист С. Н. Захаров кварталлааҕы сорудаҕын икки бүк, оттон пятилетнаатааҕы былаанын 210 быҥыһыан толортоото. Семен Николаевич тириини таҥастааһыҥҥа ураты болҕомтону уурар, туттарбыт тириилэрэ мэлдьи үрдүк сыанаҕа бараллар. Совхозка иккис үчүгэй көрдөрүүнү Василий Никитич Герасимов ситиста, кварталлааҕы сорудаҕын 251 солк. аһарда. Константин Николаевич Миронов эмиэ куһа баана суохтук бултаата.

П. КЫЧКИН.

1983 сылга оройуон рекордсмена Семен Николаевич МАКАРОВ

Оройуон, онту аайан республика үлэһиттэрэ бу нуулуу механизатор аатын билбаттэрэ ыраатта.

Семен Николаевич тракторист ыарахан, ол эрээри үрдүк нааҕалаах идэтин ылыаҕыттан элбэх сыл аста. Ол тухары кини мэлдьи бастыҥнар кэккэлэриҥэр сылдьар, кини даҕаны иниҥэр түһэрэ илик. «Чурапчы» совхозка, оройуоҥҥа сыл ахсын чемпионнуур, кэнники ыллаҥа хас да рекорду олохтоото.

Бэйэтин ДТ-75-нэн 1980 сыллаахха 4397,3 эталонай гектары оҥорон рекордсмен үрдүк аатын ылбыта. 982 сыллаахха ону 68,7 эталонай гектарынан туорбута. Оттон аастыт сылга эссе үрдүк кирбиини ылла, 4650 эталонай гектардаах үлэни толордо. Итиннэ кини республикаҕа эмиэ чемпионнаата.

С. Н. Макаров—кэнники түөрт пятилеткалар ударынктара.

БЫЫБАР ЧИЭҺИГЭР

Кварталлааҕыларын аһардылар

«Чурапчы» совхоз Киллэкитээҕи отделениетын механизатордара ССРС Верховнай Советын быыбарын көрсө бастакы кварталлааҕы былааннарын толорорго эбэһээтэлистибэ ылынан күүрэннээхтик үлэлиилэр.

Сельсовет депутата, коммунист И. Н. Коркин МТЗ тракторынан олунньу 27 күүнүгэр туругунан 509 эталоннай гектардаах үлэни толорон кварталлааҕы сорудаҕын икки бүктэн ордук куоһарда. Оттон ДТ маркалаах тракторынан С. С. Лазарев 689 эталоннай гектары оҥорон үс ыйдааҕы сорудаҕын 129 эталоннай гектарынан аһарда. Кини биир идэлээҕэ Н. В. Парфенов итэн кэмнэ сорудаҕын 50 гектарынан аһаан түстэ.

Механизатордар быыбар киниилэриҥ ударнай үлэ бахтатын салгыыллар.

П. СКРЯБИН.

Үрдүк оҥорумтуолаахтык

Олоҕу-дьаһаҕы хааччыйыы производственнай управлениетын рабочайдара быыбар иниҥэриҥ ударнай ыйга үрдүк оҥорумтуолаахтык үлэлээтилэр.

Быыбары достойнайдык көрсөргө коллективка ыытыллаах оҥоруу тиэр «Ритм» бригэдэлэ (бригэдьиир А. П. Иванова) олунньу 25 күүнүгэр туругунан 3956 солк. үлэни толорон бэлиэтэммит кирбиитин 356 солк. аһарда.

Атах таҥаһын сыаҕын рабочайдара Н. С. Татаринов 929 солк., А. Т. Мордовская 1015 солк. үлэни толорон икки ыйдааҕы сорудахтарын ааппа куоһардылар.

Н. НАУМОВ.

Бэлиэтэммит кирбии баар!

ХАТЫЛЫ. Сутулаанныы комсомольскай-ыччат ферма коллектива (старшай комсомолец Николай Ефремов) ССРС Верховнай Советын быыбарын иҥэриҥэр биллэриллибит ударнай ыйга валовойунан 14651 кг үүтү ыаан, былаанын 122 быҥыһыан толорон бэлиэтэммит кирбиитин ылла.

П. КРЫЛОВА.

Кооператордар бэлэхтэрэ

Райпотребобщество Хатылыытаары предприятиета (директор В. Х. Иванов) быыбары көрсө розничнай табаар эргиирин икки ыйдааҕы былаанын олунньу 27 күнүгэр 13 тыс. солк. аһарары ситиста.

Олунньуттааҕы сорудахтарын Хатылы промтоварнай маҕаһыына (сэбиэдиссэй П. С. Массеева) 7 тыс. солк., Болтоҥо бородуукталаах атыылыыр маҕаһыына (сэбиэдиссэй С. И. Дордокова) 4,7 тыс. солк. аһарыы толортоотулар.

Г. ПЛАТОНОВ.

Вахтаҕа—хомуйааччылар

Промкомбинат столярнай сыаҕын Н. М. Охлопков салайар алта киһилээх хомуйааччылара быыбары көрсө «Москвичэ» стенка иҥит уурар цехаабын үчүгэй хаачыстыбалаахтык хомуйан атыыга таһаардылар.

Бригэдэ олунньу кэнниҥ кадиэлэтигэр кулун тутар суотуган үлэлээтэ. Билигин коллектив кухня оҥоруулун уонна оҕо иилиэ-дьиэ утуйар диван-кыраватын хомуйуута киирдэ.

М. МЕСТНИКОВА.

МӨҺӨЙДӨЭХ СУОЛГА АНАЛЛААХ

НОВОСИБИРСКАЙ. Дэгиттэр айаннымыр уута [illegible] транспорт дьиибэ [illegible] хайыһарга тиэрэн [illegible] уонна хомураҕы, хойуу хомуйу уонна кыдыыҥы таҥэхитик туоруур. Хаачча ыраата 60 км түргэнинэн, уута арыый онтон бытаанык айаннаыр. Чкалов аатынан Новосибирскайдаабы авиационнай заводка оҥоһуллубут вездеход эксперименталынай образеца бэрэбиэркэҕэ итинник түмүгү көрдөрдө. Массыына Электротехническай институкка айыллыыта.

(ССТА).

ЗНАМЯ—АММАЛАРГА

Бэрэһээ Чурапчы сэлиэнньэтигэр Амма, Алексеевскай уонна биһиги оройуоммут үгэс буолбут социалистическай куоталаһыыларын 1983 сыллаахы түмүгэ таһаарылынна.

Делегациялара народнай депутаттар оройуоннааҕы Советтарын исполкомнарын председателлэрэ Т. К. Бытыканова, Г. М. Артемьев уонна М. Е. Пермяков салайдылаар.

Уопсай түмүккэ 556,2 баллы хомуйбут Амма оройуона бастаата. Кыайылаахха үөрүүлээх быыыга-майгыга куоталаһыы көҕөрүүлэ сылдьар Кыһыл знамята тутарылынна. 528,5 баллаах биһиги оройуоммут иккис итиннэ биһигиттэн 8,1 баллыынан хаалан Алексеевскай үһүс миэстэлэнилэр.

ССРС Верховнай Советын быыбарын көрсө

Сүнньүнэн бэлэммит

3 №-дээх Амматаады быыбардыыр участакка, ханна бааран буоларын курдук, бу күннэргэ сүрүн тэрээнин үлэлэр үмүрүйэн, үнэх бэлэмнэнии ыытыллар.

Быыбарга бэлэмнэнигэ ССКП КК олуньутаадыы Пленумун матырыйаалларын пропагандалаабын биллэр көмөнү оногдо. Агитпункт уонна олохтоох кинн агитштаб тэрийиллэриэн бары агитэоналарга ССРС Верховнай Советын быыбарыгар аналлаах задаатиелар ыытылыннылар.

Дьон олорор сиринэн маассабай-политическай үлэ сэргэхсиитигэ, итиннэхэ актив кинэнник тардыллыыта уонсай үлэбэ-хамнаска сабыдыалы оногор. Быыбардааччылар испиитэктэригэр киллэриллибит 581 кинн бары бэрэбиэркэлэнэн, чуолкайданан буттүлэр. Быыбардыыр кабиналар, дьиэлэригэр куоластаачыларга сүүрдүллэр дьаһыктар барыта бэлэмнэнилэр.

Е. ДЬЯЧКОВСКАЙ,
участактаабы быыбар комиссиятын председателэ.

Түмсүүлээхтик куоластыахтара

«Чурапчы» совхоз Түөйэтээҕи бириигэдэтин рабочайдара ССРС Верховнай Советын быыбарыгар бары өттүнэн бэлэмнээх көрсөргө дьулуһаллар. Агитпункт дойду государственнай былаанын үрдүкү органын быыбарын, советскай демократическай быыбардыыр система оруктарын, дойду быыллагы сайдыытын кэскиллэрин чуолкайдыыбыт ССКП КК ахсыныытаабы (1983 с.) Пленумун, ССРС Верховнай Советын тохсус сессиятын матырыйаалларын пропагандалаабыгыа, Кин Комитет олуньутаадыы Пленумун түмүктэрин оҥорбуттэрин үлэни былааннаан эрийдэ. Агитационнай үлэҕэ бороскуо кереччү Б. В. Беляева, ветфельдшер М. К. Беляева, олохтоох балыыса сэбиэдиссэйэ Е. И. Сивцева ордук антинайдык кытыннылар.

Участактаабы быыбар комиссията куолаһы биэрэнгэ барыы өттүнэн бэлэмин ситэрдэ. Урукку сылларга буоларын курдук бу дьоҕус участак быыбардааччылара бааллар да коммунистар уонна партията суохтар тулхадыйбат блоктарын кандидаттарын иһин куоластарын түмсүүлээхтик биэриэхтэрэ.

Н. ПОСЕЛЬСКАЙ.

Ситэ илик

Субуруусчай аптыкан совхоз парткома быыбарга өттүнэнэ парткома туруттуу туһунан хатылаттаабы участактаабы комиссиятын председателэ Н. П. Чичигинаров информацилыыбыт. Партком, быыбарга бэлэмнэнигэ үлэ былаанаах тык ыытылларын бэлиэтээн туран, билигин да боччумнаах кэтэтүүлэр баалларын ыйда. Чуолаан, быыбар буолара бу кэлбэтин үрдүнэн быыбардааччылар испиитэктэрин бэрэбиэркэлээһин ситэриллэ илик. Онуоха агитатордары түмэ ҥардыы кыаллыбата.

Партком бытаарыылары туоратыыга суһал дьаһаллары ыларга, онон быыбар күнүн толору бэлэмнээх көрсөргө чопчу соруктары туруорда.

У. АТЛАСОВА.

ССКП КИИН КОМИТЕТА ВЕТЕРАННАРЫ, ЫЧЧАТТАРЫ, ДЬАХТАЛЛАРЫ БЭЙЭЛЭРИН НУОЛАСТАРЫН КОММУНИСТАР УОННА ПАРТИЯТА СУОХТАР БЛОКТАРЫН КАНДИДАТТАРЫН ИҺИН БИЭРЭЛЛЭРИГЭР УОННА ОНОН ҮРДҮК СОЗНАТЕЛЬНОҺЫ ССВЭТТАР ДОЙДУЛАРЫН КҮҮҺҮНКҮДЭБИН УОННА АЛБАН ААТЫН ХАҢАТАРГА БИГЭ ДЬУЛУУРУ КӨРДӨРЕЛЛӨРҮГЭР ЫҢЫРАР.

(ССКП КК Мөгөрөлөрө).

ӨЙДҮҮ-САНЫЫ СЫЛДЬЫАН

Биһиги, Чурапчы орто оскуолатын 1983 сылаахха бүтэрбиттэр, аспыт сайын кылаабынан тутуспутунан «Чурапчы» совхоз Сылаатаабы өтделениетыгар ыаҥыыксыттыы тахсыбыыт. Сорохпут Бэрэ, биһиги ахсыа буолан Улахан Куөл комсомольскай-ыччат фермаларыгар үлэлиибит.

Үлэһит буолбут сылбыт ССРС Верховнай Советын быыбарын кытта алтыһарынан биһиэхэ ордук умнуллубат өйдөбүлү хаалларыыга саарбаа суох. Мин бэйэм быйыл аан бастаан быыбардыыбын. Онуоха эбии участактаабы быыбар комиссиятын испиитэктэн талбыттара.

Быыбардааччыла рга мунньах оногордубут. Агитаторларга семинаардары ыыттыбыт. Участакпыт быыбардааччылары көрсөргө толору бэлэм буолла. Быыбар чэбиһигэр Бэрэ комсомольскай-ыччат ферматтан сүрэхүүттэрэ та спорт хас да өрүү кураахтаан дьыбыт, концерт ыыдубут. Бу күннэрэ ордук сылдьыылара хобуо.

Быыбары көрө бөлөх коллективнаат тэллибит социалистическай эбэҕэссэтэлэрэ ыаҥнан үлэлиир, тус бэйэм ударбах га үүт ыамыар дахыны толордуу лигин күнүгэ аалаан 60-тан таҥас

Чурапчы ардыы кылаастаах оскуолатын бинир кэлгэс хоһуогар тэриллибит 25 №-дээх Новгородовтаабы быыбардыыр участак агитпуна бу күннэргэ быыбарга көрсүүлээхтик бэлэмнээр. Быыбар күнэ чугаһаабыта маанна кинрэрэ кытта хараҥа бырадыллар. Сибилигин аҕай аҥаҥа көрсүбут кинибит ороҕуогуна бинир бастыҥ үлэлээх сибээс отделениетын начальника И. И. Попова: «Агитпуҥҥа наадабар сыыттыма»,—диэбитэ.

Агитпункт начальника сэрии уонна үлэ ветерана И. М. Павлов уонна быыбардыыр участак комиссиятын председателэ А. М. Кривошапкин быыбары хайдах атаарар туһунан кинн бары бэрэбиэркэлэнэн, чуолкайданан буттүлэр. Быыбардыыр кабиналар, дьиэлэригэр куоластаачыларга сүүрдүллэр дьаһыктар барыта бэлэмнэнилэр.

Е. ДЬЯЧКОВСКАЙ,
участактаабы быыбар комиссиятын председателэ.

Түмсүүлээхтик куоластыахтара

«Чурапчы» совхоз Түөйэтээҕи бириигэдэтин рабочайдара ССРС Верховнай Советын быыбарыгар бары өттүнэн бэлэмнээх көрсөргө дьулуһаллар. Агитпункт дойду государственнай былаанын үрдүкү органын быыбарын, советскай демократическай быыбардыыр система оруктарын, дойду быыллагы сайдыытын кэскиллэрин

Бэйэлэрэ, былаанныы олороллор эбит.

— Промкомбинат уонна маанаабы оскуолалар коллективтарын концертарын көрдөрөргө былаанныыбыт. Быыбар буолуо үс-түөрт хонук иннинэ эдэр быыбардааччылары өссө тэгүл мунньан кэпсэтиэ, быһаарыы этибит,—диэр Алексей Михайлович.

— Испиитэктэрбит маанаа баар дуу?—диэбитигэр бинир бэрт ыксаабыт-тиэтэйбит кинн кинрэн кэллэ. Онтон эмиэ ол курдук түргэнник быыбардааччылар

БЫЫБАР ИННИНЭ АГИТПУҤҤА

Репортаж

кинибиэктэрин булан көрө охсон: «210-с иүөмэр эбилиннэ» диэн блокнотугар бэлиэтэлиэ. Ити кэнниттэн дьиэ ааҕыллыан кэпсэттэ. Сибээс үзэлигар үлэлиир Мурун Тыымпыйа олохтоохута Н. С. Макаров эбит. Село булан кэлбэккэ сылдьыбыт.

Уруок бүппүтүн биллэрэн, чуораан өрө тырылыы түстэ. Хас эдэр кыргыттар кинрэн кэллилэр. Кинилэртэн бипрдэстэрэ СГУ-тын бүтэрэн быйыл саҥа үөрүүлээн эрэр комсомолка А. Е. Монастырева эбит.

—Комсомолецтар бары агитатордыыбыт. Политинформациялыыбыт,—диэр Чурапчы ардыы кылаастаах оскуолатын пионерскай баһаатайа П. П. Неустроева.

Кинилэри кытта бырааһайдаһан тахсан иһэн ааҕо спортивнай оскуолатын старшай тренерэ Р. В. Неустроева көрсө түһэбит. Роман Васильевич—партийнай тэрилтэ секретаарэ солбуйаччы. Кин в быыбар наадатыгар ыҥырыллыбыт.

Ити курдук, Новгородовтаабы быыбар участак олохтоохторо туттан улахан интерестиийэ быыбар иннинэ өрө көтөҕуллүү быыгар-майгытыгар одорор. Агитпункт кинилэр трэ элбэҕи иэдэс-биэдэс сыгрчиэн, быыбары көрөө таллар бары дьиэ кинилэриэн буолла.

М. МИХАЙЛОВ,
хаһыат анала. кор.

Снимокка: участактаабы быыбар комиссиятын председателэ А. М. Кривошапкин (хаҥас диэ быыбардааччылары кытта).

ССРС ВЕРХОВНАЙ СОВЕТА

Биһиги дойдубутуттар государственнай былаас үрдүкү органынан ССРС Верховнай Совета буолар. Верховнай Совет бэйэтин тутулуунан, составынан уонна үлэтинэн—дириҥ демократическай орган. Кини ССРС 18 саастарын туолбут барыы гражданнарынан бары бүттүүн, тэҥ уонна биһаччы быыбардыыр быыбанка олоҕуран кистэлэҥ куоластаабыныыран талыллар. Верховнай Совет депутатынан 21 саанын туолбут советскай гражданин талыллыарын сөп. Онус мөгөрөлөах Верховнай Совекка 1500 депутат, ол иһиттэн 51,1 бырыһыаннара рабочайдар уонна колхозтаахтар, 32,5 бырыһыаннара дьахталлар, 21,1 бырыһыаннара 30-тугар диэри саастаах эдэр дьон, 28,3 бырыһыаннара партията суохтар талыллыыттара.

Дойдуга бара турар быыбардыыр хампаанньа коммунистар уонна партията суохтар тулхадыйбат блоктара бинир сомоҕотун өссө тэгүл демонстрациялаан көрдөрөр, советскай дьоннор обществоо уонна государство дьыалаларыгар дьиҥ интэриэстэхтэрин итиннэ кыттыгастаахтарын туоһуулуур. ССРС Верховнай Советын быыбара, диэн бэлиэтээн ССКП КК быыбардарга бэлэмнэниигэ уонна ыытыыга сибээстээн партийнай тэрилтэлэр соруктарын туһунан Тураабар, народнай депутаттар Советтарын, бары государственнай органнар үлэлэрин көрүүнэн буолуох тустаах.

Биһиги консультациябыт

Быыбартан быыбарга диэри аспыт биэс сылга хаһаайыстыбаннай, социальнай-культурнай тутуу, научнай-техническай прогресс, Ас-үөл уонна Энергетическай программалары олохтоохтолларын бөҕөруостарын быһаарыыга ССРС Верховнай Советын оруола биллэрдик улаатта. Советтар үлэлэрин салайыы таһыма үрдээтэ. Законодательстваны туһалыыга, сокуоннаһы уонна правопорядогы, дисциплинэни уонна эйгэлэтинэни бөҕөргөтүүгэ эрчимнээх үлэ ыытылынна.

ССРС Верховнай Советын сессиялара [illegible] бинирис пятилеткаҕа уонна хас сыл аҥын дойду экономическай уонна социальнай сайдыытын государственнай былааннара көрүллэллэр уонна бигэргэтиллэллэр. Верховнай Совет, кини Президиума уонна палаталарын бастайаннай комиссиялара общественнай производство кэдьүүһүн үрдэтиигэ, үлэлиир усулуобуйаны туһалыыга итиннэ дисциплинэни бөҕөргөтүүгэ кыһамныыларын ууруллар. Улахан болҕомто советскай дьоннор дьиэтээҕи дьаһахтарыгар, оҕолор итиннэ ыччатар тустарыгар кыһамныыга, үлэһиттэрин пенсиялаах хаачыйыыга итиннэ социальнай страхованиеҕа чочуйуулаах туһаайыллар.

Верховнай Совет уонна кини органнарын үлэлэриэгэр улахан миэстэни государственнай тутуу итиннэ законодательствоны туһалыыга ыытыллар. Государственнай уонна общественнай олох правовой тэрилтэ бөҕөргүүр. Кэнники сылларга 20 саҥа законодательнай акталар ылылыннылар, 30-тан тахса туттулла сылдьар сокуоннар Конституцияны кытары сөп түбэһиннэрилиннилэр. Ылылыыбыт сокуоннар государственнай, хаһаайыстыбаннай уонна социальнай-культурнай тутуу үгүс сүрүн боппуруостарын тэ демократическай принциптэрин салгыы сайыннарыыга, салалта, народнай хоҕдыыр эйгэни харыстааһыныгга, аан дойдутаабы сыныаннаһыылары сайыннарыыга, общество интэриэстэрин, гражданнар бираабтарын уонна коҥуулларын харыстааһыны күүһүрдүүгэ туһуланнылар. ССРС Сокуоннарын Хомуурун бөлөхтөөһүнгэ үлэ күүскэ ыытылдар.

ССРС Верховнай Совета уонна кини органнара бөҕөлөрин үлэлэрин эйгэни харыстаан хаалларыыга, сэбилэнниини үлүһүйүүнү уоҕуганнаахыныгга, кыраныысса таһынаабы государстволар ыытары биирдэ үлэлэһиини сайыннарыыга уонна бөҕөргөтүүгэ туһаайылар.

Кулун тутар 4 күнүгэр талыллыбыт турар ССРС уон биирис мөгөрөлөах Верховнай Совета ССКП XXVI сыдьаан, партия КК кэнники Пленумнарын ууруораахтарын олохтоох киллэрэргэ бөҕөргөтүүгэ уонна эйгэттээх соруктары толоруоҕа бэйэтин дьулуурун сайдыылаах социализмы салгыы ситэрэргэ-хаторуурга туһаайыыга.

Е. ЛАНКИН, юрист. (ССТА)

«ЧУРАПЧЫ» СОВХОЗ ТОҺО ХААЛЛА?

Бу хаһаайыстыбы пятилетка үс сылын былаан-нарын үгүтү. Эти уонна үүнүлээбэт государствоҕа тэлэрийбэт толорон хаалла. Ол эрээри үүккэ аастыт сылга нэстээх хаалын, оттон оҕуруот астыран атылааһын сорудаҕа биир эрэ сылга толоруулан 49 тоннаны итэҕэс нэр.

Совхоз производственнай көрдөрүүлэрэ кэнники талбыт курдук өн, үчүгэй сыалаҕа тупсарыллаллар-ын онуугар, төттөрү, тэйнары түөрилиннилэр.

Ордук 1983 сыл мелтехтүк түмүктээнэ. Ити иннинээҕи сыллаах-ааҕар валовойуонан 49 тонна үүт итэҕэс ыанна, биир фуражнай ынахтан баарасуоҕа 1069 кг үүт ылылаан былаан 281 кг толоруллубата, оройуон орто көрдөрүүтэ 268 кг ситиллибэтэ. Эти атылааһын 1982 сыллааҕытааҕар 33 тоннанан эччаата. Былаанна көрүүлүбүттэн 270 нэмэй итэҕэс ылылыннар. Тутаарылаах сүөһү орто ыйааһына 296 кг эрэ тэҥнэстэ. Сыл устата 240 ынах сүөһү, 72 сылгы хаһыллан өлүү.

Совхозка үүт товарныы, суордун, сыатын, ыччат сүөһү сүүккатааҕы эбиллиннин курдук хаачыстыбанай көрдөрүүлэр көрдөбүлгэ мраҕыанан эпиэттэбэттэр. Оттон бурдуку үүнэрин мөлдьөх хаалылаах салааҕа кубулуйдаҕа. Аастыт сылга валовой хомуур былаана баара-суоҕа 36,9 бырыыбан толорудуна. Онон хаһаайыстыба пятилетка үс сылыгар государствоҕа 636 тонна иэскэ киирдэ.

1983 сылы совхоз 238 тыс. солк. барыстаах түмүктэннэ эрээри, дьыгынэн 1982 сыллааҕы сыаналарынан 914 тыс. солк. ночоотоох хаалла. Барыыс баар курдуга ангардас государство соготуоналыыр сыаналары үрдэтиннэн быһаарылларын. Уруккү сыллар уруоктарын учуоттаан, совхоз салаатата аастыт сылга производство кэдьүүһүн үрдэтиигэ былаан оногостубута гынан баран, ону толоруурга сөптөөх тэбиһэр үлэни ыыппата, хонтуруолу олохтообото. Бэл, бачаанга анаан не хаһаайыстыбанай эксаан киллэрэллэ илик; производство резервларын туһаныыга тончу үлэ ыытылыбат. Үлэһиттэри экономическай үөрэхтээһиллэ уотакуөҥ суох барар, кэтэҥнэ кэстүбэт.

Итиннэ совхозка ааҕан-суоттаан үлэлээһин ситиллэ илик, Былаары «хаһыык баҕарар сыананан» толоро сатаабыҥа тэрааабытыттан 469 тыс. солк. ночоокко тэҥилиннэ. Былаанныах төрүөх ситэ ылыллыбатаҕыттан 142 тыс. солк. оурдук үүнүүтэ ымыһаҕыттан 36 тыс. солк. ночоот таһаарылыннан. Государствоҕа тутталлар сүөһү орто ыйааһына 1982 сыллааҕытааҕар 31 кг таҥчары түөрилиннибиттэн 31 тонна эт сүтэрилиннэ. Оттон эт хаачыстыбата былаанныммыт-

Экономика — тыын боппуруос

дыыны баар. Ол ыйын бородууксуйаны оногоруурга ороскуоттар уонсай кээмэйдэрэ үүнэ турар. Холобур, итиллэр 1983 сылга былаанныммыттан 596 тыс. солк., 1982 сыллааҕытааҕар 515 тыс. солк. улаатыллар. Оттон оногоһуллубут валовой бородууксуйа кээмэйэ былаантан 385 тыс. солк., итиннинээҕи сыл таһымыттан 245 тыс. солк. эччаата. Биир центнер үүт себестоимоһа 73 солк. 75 харчыга тиийэн былаантан 5 солк. 55 харчынан үрдээтэ. Биир центнер ынах сүөһү привеһин себестоимоһа 556 солк. 96 харчыга тэҥнэстэ, эбэтэр былаанныммыттан 223 солк. 96 харчынан үрдүк буолла.

Сир оногоһуутун бородууксуйатын себестоимоһа эмиэ олус үрдүк. Биир центнер бурдук, холобур 64 солк. 70 харчыга турар. Бу—чахчы «кыһыл көмүс» бурдук. Биир центнер от себестоимоһа 7 солк. 49 харчы, турнепс—12 солк. 42 харчы буолла. Оттон ырыгай болдьомто ууруллубут салаатыгар, сиилэскэ, атын хаттыына: биир центнер 4 солк. 45 харчыга тэҥнэһэр. Хомойуох ыйыгы, ити—соготох көрдөрүү.

Бородууксуйа себестоимоһа үрдүгүн сүрүн бириҥинэтиилэн сүөһү ситиитэ уонна сир оногоһуутуттан бородууксуйаны ылыы намыһаа буолар. Оттон ол производствоны тэрийиттэн уонна салайыыттан быһаччы тутулуктаах.

Аҕаан көрүүнэн, совхоз 1983 сыдга общественнай сүөһү көнньүнэн өлүүтүттэн 83 тыс. солк., 599 ынах уонна тиэнэ кытаҕан намтаҕыллыбыттан 45 тыс. солк. дохуот ситэ ылыллыбата. Бородууксуйа себестоимоһа үрдээһиннигэр көмө производствоҕа элбэх ороскуоттар оногоһуллубуттара эмиэ тиэртэ. Грак уонна автомобиль паркатын туһаныы коэффициета туоннаныаҕынан 33 уонна 25 бырыыбанна эрэ тэҥнэһэр. Сири оногоруу мелтөбүттэн сүөһү апылыгын 35 бырыыбана атын сиртэн атылаһыллар. Оттон сылахсын 300—350 тыс. солк. ороскуоттанар. Итиннэ апылык базатын бэйэ күүһүнэн тэриннин соруга үөскээн тахсар.

Аастыт сылга совхоз хамнас фондун 214 тыс. солк. аҥары ороскуоттаннта, 1982 сыллааҕытааҕар 172 тыс. солк. элбэх хамнаһы төлөөтө. Ити үөһээ эпиэппит курдук валовой бородууксуйа кээмэйэ эччаабытын үрдүнэн гаҥыста. Арааас ойо үлэлэргэ төлөбүрдэр кээмэйдэрэ олус улахан. Былаана суох 13 объекты туруурга 77 тыс. солк. төлөнно. Туһаннаах үлэһиттэр буруйдарынан нарааттэри сабыыга толоруллубут үлэни үлүннэрэр, онон хамнаһы ордук төлүүр түбэлтэлэр эмиэ бааллар. Итиллэр түмүктэригэр биир үлэһиккэ тиксэр хамнас совхозка хайа да сыллааҕытааҕар үрдээн 3066 солк. тиийдэ. Оттон үлэ оногорумтуота 13 бырыыбан таҥнары түһэн 2240 солк. тэҥнэстэ. Онон хамнас кээмэйэ үлэ оногорумтуотуттааҕар быдан үрдээн таҕыста.

Хаҥыстаныы буолуу, кэмчилээһин режимин тутуһуу бу совхозка мелтэхтүк олохтонор. Арыылаах уонна Кылэгки отделениелэрыгар комбикорм олус мылтэхтүк хараллар, техника үгүс эттэ аҕыйах халлаан аҥыгар турар. Техническай көрүү түмүгүнэн 3 автомобиль, 3 трактор, 1 комбайн—барыта 6 тыс. солк. техника ыыллыбыта кэстүбүтэ. Заправкалыыр пуункар техническэй туруктара мелтех. Уматык, оҕуруот матыыбыалларын ыыы-тоҕуу, итэҕэстээпин таһаарылла турар. Итиллэри уонна атын да матыыбыаллары совхозтан сибээнэ суох гэрилтэлэргэ атылаһын чахчылара суох оногоһулла иликтэр.

Совхоз производственнай уонна үп-харчы эттүнэн үлэтигэр баар үөһээ ахтыллыбыт бөдөҥ итэҕэстэр администрация (директор Михайлов Н. Г.) үлэ тэрээһиннэ тупсарыыга, дыссиплиинэтин бөҕөргөтүүгэ, производство кэдьүүһүн үрдэтиигэ күтүөнинээх үлэни ыыппатаҕынан, туруоруллар көрдөбүллэргэ дьүөрэлээх эрчимнээх дьаһаллары ылбатаҕыттан тахсыыттар. Совхозка үлэ тэрээһинэ сатаммат, дыссиплиинэ мелтэх эҥ-дэҥ инициативата суох үлэлээһин, борогуулаҕын, үлэ бириэмэтин кэдьүүһэ суох атаарыы чахчылара аҕыйах суохтар. Үлэһиттэр кэлэ-бара туруулара элбэх. Ангардас аастыт сылга совхозка 139 киһи үлэҕэ ылылыбыт, 99 киһи үлэтэн ууратыллыбыт ол ыйыгэр 13 специалист ылылыбыт, 15 специалист атын сиргэ көспүт. Ити барыта—дьон гүнтэн-таҥтаан, олохсуйан үлэлээбэттэрин туоһутун. Оттон ол эпиэппитинэ намтаһыыгар тиэрдэрэ саарбах суох.

Соторуттаҕыта ССКП райкомун бюрота, совхоз 1983 сыллааҕы үлэтин түмүктэтэригэр кини директора, ССКП чилиэнэ таб. Михайлов Н. Г. отчуотун истэн уонна дьүүллэһэн баран, хаһаайыстыбаны салаайыыта бөдөҥ итэҕэстэри таһаарбытын, туруорулларбут үлэтигэр эпиэппитинэһин намтаныытын ыйын иннинэхэ кытаанах партийнай миэрэни тутуннан уонна совхоһу хаалыыттан таһаарарыгар кинини эбээһинэстээтэ.

В. СКРЯБИН,
тыа хаһаайыстыбатын управленнетын начальникын солбуйаччы.

ОЛОҔУН ИСКУССТВОҔА АНААБЫТА

Т. П. Местников төрөөбүтэ 80 сылыгар

Саха театральнай искусствотын саҕаланыыт дьоннортон биирдэстэриэн Т. П. Местников буолар.

Тарас Павлович 1904 сыл олунньу 22 күнүгэр Бахсы нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Кини Якутскайдаабы педагогическай техникумнаан үөрэнэн сылларыгар Нуучча драматическай театрын иннинэ (оччолорго народай театр диэн) национальнай драматическай труппа гэриллибитэ, Труппаҕа түмсүбүт 27 эдэркээн дьон ортолоругар Т. П. Местников эмиэ баара. Эдэр артистар Н. Неустроев «Куйаан тыын» диэн комедиятын туруорбуттара. Эт кэмтэн 1925 сыл алтынньы күнүттэн, Саха государственнай драматическай театра төрүттэнэн сырбыта.

Т. П. Местниковы 1930 ыалдаахха, Намга райсовет исполкомун председателинэн үлэлии олордоҕуна, Саха государственнай драматическай театрын директорынан анаабыттара. 1931 сыллаахха VIII уобластааҕы партийнай конференция саха театрын бөлүөгүнэн, сайыннарар туһунан ууруох ылыммыт. Онон Тордук талаанныах ыччаттары Москваҕа национальнай студияҕа үөрэтэн ыыпыттара. Онно эмиэ биир дойдулаахтарыгыт РСФСР уонна Саха АССР народнай артистара Матрена Васильевна, Марк Дмитриевич Слепцовтар, уруйаччы Н. Д. Слепцов туоҕулаахан эмиэ үөрэммиттэрэ.

Т. П. Местниковы бириҥ талаанныах артист, дьоҕурдаах тэрийээччи, үгүөн киһи быһыытынан сыаналыыбыт. Кини хас да келуонэ артистары интэриэстэ, эдэрдэргэ ыстыр дорсер, үгүө суоҕынт, настаныс этэ.

1957 сыллаахха Москваҕа Саха литературатын, уонна искусствотын күнүгэр ситиһиилээхтик мыыллыбыттара. Онон сибэстээн Д. Ф. Ходуловка уонна В. В. Местниковка ССРС народнай артиһын аата иҥэриллибитэ. Үгүөтэр ССРС орденнарынан уонна медалларынан наҕараадаламмыттара. Онуоха Тарас Павлович үгүөтэ өкөтө кырата суоҕа. «Тарас Павлович—мин учуутальым. Бу олус не кинрбэх киһи этэ, кини тас көрүнүөн, киһиэхэ сыыаанынан биһигини олус абылыыра, тардара»,— диэн ахтара Д. Ф. Ходулов:

Тарас Павлович Саха музыкальнай культуратын сайдыытыгар эмиэ кырата суох кылааты киллэрсибитэ. Кини композитор М. Н. Жиркову кытта саха бастакы хоровой коллективын тэрийиигэ үгүс сыратын биэрбитэ. Театры, саҥа, талаанныах кадрдарынан бэйытыыга бастакы директор улахан болдьоҥтуун уурбута. Кини көбүлээһиннэн театр иннинэ актерскай студиялар аҥыллан үлэлээбиттэрэ. Онно үөрэммит Ф. Ф. Потапов РСФСР үтүөлээх артиһа буола үүммүтэ.

— Театрга артист быһыытынан эрчиллибит Т. П. Местниковы кытта көрсүһүүм быһаарбыта, Кини урдук культуралаах, үтүө майгылаах, ой-санаа өттүнэн ыччаты элбэхтэ иитэр курустаах таас ыраас дуоналаах улахан артист этэ,—диэн эпиэппитэбитэ. 1976 сыллаахха ССКП XXVI съезинэ делегата Ф. Ф. Потапов хаһыат корреспонденыа кытта бэспэдэлэһиннигэр.

Т. П. Местников салаайаччы быһыытынан мууударайын, үтүө саанаалааҕын, эдэр дьоннго эмиэгэс дуоналааҕын мин эмиэ билбит дьоллоохпун.

Улуу М. Горькай олохторун бүүс-бүтүннүүтүн искусствоҕа анаабыт Т. П. Местников курдук дьоннуур теленнеах сүрэхтэриэн аатталаабыта буолуо.

И. КАНДИНСКАЙ.

Поэты кэриэстээн

Олунньу 27 күнүгэр бинир дойдулаахыт Т. И. Макаров-Дьуон Дьаҥылы төрөөбүтэ 70 сыла сыла туолар күнүгэр, ССКП райкомун муниципальнай саалаатыгар поэзиҕа анаалаах литературнай ахтыыбыгэр буолла.

Дьуон Дьаҥылы олоҕун, айар үлэтин туһунан дакылааты эдэр критик С. А. Попов—Тумат оногордо. Поэт доҕотторо, үөлэһиннэхтэрэ—П. Е. Дьячковская, А. Д. Федорова, И. К. Макаров, биир ыроҥна сэрнилэспит киинэ А. Д. Захаров поэт Алексей Бродников ахтыллары оногордулар. 1956 сыллаахха ССКП Аллайыахатаабы райкомтар үлэлээбит Н. А. Дьячковскай поэт олоҕун тиһэх күннэрин туһуная кэпсээбитин мустубут дьон чуумпуран ыйыттилэр. Ахтыы-бичиэргэ Саха сирин Суруйааччыларын союһуттан прозаик И. И. Егоров сырытта.

Бичиэр хаттыылаахтара Дьуон Дьаҥылы олоҕор анаалаах стендэлэри, поэт айымныыларын быыстапкатын кэрэхсээн көрдүлэр.

«СО» корр.

ҮЧҮГЭЙ ДЬОН ТУҺУНАН

БИҺИГИ МЭХЭЭЛЭЧЭММИТ

ИТИ КУРДУК ыксаллара, чугас доҕотторо истиҥник кэпсэтиллэриэ ыйыттэрбин эрэ, төгүрүктүү хара бараан сирейдээх, уоттаах характэрин быһыта сиимэхтиир, кырдьык хаара хаман да хаарыйбатах будьурхай хаарыгыттаан өрүтэ анньыммахтыыр, булт туһунан хэрэбэт кэпсээннээх «Чурапчы» совхоз бинир чулуу булчутун өйдүү түһэбин. Ол—саха саҕаччыгар кэҥэнник биллибит, биһиэрэмнит Т. Сметанин «Мэхэлчээн булчут» диэн бөҕөхтэй кэпсээнин героюун ытыллыта, тайда таланнааҕа Михаил Иванович Потапов.

Кини, этэргэ дылы, бөрө элбэх быһылаанныах, киһи сөҕүөх-нахтайыах сырыыларыттан сыччах иккі түгэн ситары биллиннинэриэхэйин баҕарабын.

Биирдэ, ити аҕыйах сылааҕыта этэ, Арыылаах бөҕүөлэгин таһынан кинэс суола кэлэн аастыта ыйыллыбатэ. Сонно тутаҕ, сиҥнэй суолун баттаһа, эккирэппиттэр. Сөбүлүү саҥаабыт сирдэрин ахсын тоһуур бырахпыттар. Бастакы иккі күн аастыт. «Сарсын баҕас ситэр ыйыбыт, өлөрбөтэхпүтүнэ биһиги буолуохпут» диэн хаарга хаамыыт кыһыларыгар кинэн саана-саана, булчуттар ыксаллаах киэҥэ дьиэлэриттэр тоннубуттэр.

Сарсыныгар биир дьон тыаҕа тахсаары тэриннэн аттанар апылыктарын аҥы олордохторуна. Мэхэлэчээн булчут дьэтинтигэр кинэс кыбыныылаах кинрбит сураҕа ыйыллар. Булчуттар, оку истэн, соһуйан эрэ хаалаллар. Сиҥнэй суолуохтаҕар хантан бу тэбиллибит сураһаллар. Оруобуна киниэлэр иккі күнү быһа эккирэппит кыыллара буолан тахсар.

— Ээ, кинстэрэ диэн ктинник кыра, күн уотунуу араастаан толбоннооно оонньуур дьиэкти түүлээх эбит эҥ,—дэһэллэр эдэрдэр.

Мэхэлэчээн булчут ити курдук биир идэлээхтэрин ыйыллэригэр бөрө элбэхтэ түспүтэ. Онон устунан кини суоллуур булдун ким да эккирэтэ соруммат буолбута.

Быйыл кыһын Танда үрэхтэрин эҥэр үс бөрө таастым да, ситэ билбэтим, баҕыыгаабатым. Сыл ахсын тайаҕа санаа тахсар, бултуур курдукпун. Дьэ дьиктиҥ. Булчут плэтэ нирбэтэ-тарбата элбэх, таайыллыбатах таабырыны үгүс. Ол эрээри ити балачча үөн кэмнэ былааммын толорботох түбэлтэм диэн суох. Өрүү бастыҥнар ахсаанныгар киирсэбин. Ангардас аастыт сыл төрдүс кварталыгар 2430 солкуобайдааҕы бултаабытым. Ити кыракый ситиһиим кэтэлэҥинэн ис дуоһабыттан кыһанан, тоҥоору, ачыыктыыры аахсыбакка бултуурум буолар быһыылаах.

Улахан булка тахсыам иннинэ, билэ аатырар туспууктардыы, түүн түлтэн утуйбакка эрэйдэнэбин. Өйүм-санаам барыта оннооҕор тэҥнэлэр. Кырдьыга, төбө да булдун ыйын, эмиэ тыыннааҕы суох оногуу сыанан аҕаабат, мыыдыр дьиэлэр.

Ити уоһэ этиллибитин курдук, субу быыбар буоллаҕына турдаҕына иккі бөрөнү бир хүн боҕутунирбыыпар дьонум-сэргэм сүрдээҕин үөрдүлэр. Былырыын баччаҕа эмиэ бир хүн баай бабанай үс бөдөҥ өлүүлэбитигэр сүргэм өтөҕүллүбүтэ. Үчүгэй бэрдэ.

Дуоҕурдуу да, оҕус диэн бөкө диэн, саҥаан баран сиҥнэлэхпэнэ сатаан Сорох ситэ өйдөөбөт дьон биирдэ эмэ: «Мэхэлэ атылаабаккын эҥ» диэхтэриэ өйүргэнэбин. Оннооҕор күннэ көрбүт кыргыт тарбар утары уумнаппыт Сатаммат. Дойдубар баар суох кэмэн буоллаҕа. Бэйэлэрэ итэҕэл ылан бу тыы сылдьан бэйэбиттэн бэйэм уорар буоллахпына, хэйдах сатаныай? Аартыгынам эмиэ атыгырыа турдаҕа. Эн, эдэр булчут, ити ни кытаанахтык өйдөө.

— Быйыл бастакы квоталга былаанныг төһүү? Оҥу толороҕун дуо?

Мэхэлэчээн булчут, соһуйбуттуу, тура эккирэтэ Сирэйин-хараҕын одууласта уонна:

— Хардары былаан ылыллан ССРС Верховнай Советын быыбарыгар—нодуот бүттүүнүн бырааһынныыгын көрсө 1500 солкуобайдааҕы бултаатарбын диэн сылдьар оҕонньорбун,— диэн үөрэ кийим.

В. ЛАЗАРЕВ,
биһиги общ. корр.

Коммментатор колонкалара

«УМНУЛЛУБУТ СЭРИИ»

Олунньу тиҥэх иэдэйэтиттэн Ираан-Ирак фронтуттан хаҥыктаах кыргыһыылар сиппэт күүһүнэн сэтэрдилэр. Онно Ираан сэриилэрэ Ирак бөдөҥ суоллаах порда Басра туһаайыытынан улахан кимэн киирбиит сабыллыбыттар. Хайдах-үйэ тэрдүс сылын салҕанан барар кэм сэбиэдиссэйдээх нирсээнин Лондон хаһыата «Таймс» «саан дойду умнан кэбиспит сэриитинэн» аатталта. Дьиҥэр аан дойду иккис сэриитэ кэнниттэн бэйэтин кэмэрбиэнэ уонна далаһыннаах ордук биҕиэ сэбиэдиссэйдээх нирсээн түһүнэн этиллэр. Бэчээт иннитинээриттэн, онно иккис өттүттэн мөлүйүөн көрүүгэ сылдьар кыттар, сэрии хайдах-үйэ 200 тэҥҥэ диэн олоҕун мэкиэриитэ. Артиллерия уоттуттан итиэннэ авиация сабыта түһүүттүттэн ерүттэр иккиэн ааҕа-ахса суох материальнай сүтүү сүтэллэр. Ити өрүттэр—Ираан уонна Ирак—экономическай, социальнай уонна культурнай уобаластарга үгүс ыраҥҥына быһаарылла илик итиэннэ ыарахан проблемалардаах сайдан иһэр дойдулар буоллаллара аахсар буоллахха, бу сэрии иракскай да, ираанскай да норуоттарга хаҥык да наадата суоҕа, кинилэр төрүт национальнай интэриэстэриэр уун-утарыта эдьас ырылыччы көстөр.

Онон «Таймс» Ираан-Ирак сэриитэ «умнуллубуттар» эхсааннарыгар киирсэр диэн бигэргэтиллэр кытары хайдах да сөбүлэҥнэхчэ сатаммат. Ол иҥин аспыт сыл алтыныыытыгар остөһөр өрүттэри барыы байыаннай операциилары тохтоторго ыгырбыт ХНТ Куттал суох буолуутугар Совета, бэйэтин ыаллыҥнэрэр өнөтүн огороргө этиҥ киллэрбит ХНТ Генеральнай секретара Перес де Куэльяр, үгүс аан дойдутаабы тэриллэлэр, ол курдук биирдиилээн государстволар, чуолаан блоктарга кыттыбат иҥин хамсаабын кыттылаахтара, итиэ туох да наадата суох хаан тохтуутун тохтоторго соруналлар. Багдад сорунуулары өйдүүр итиэннэ эйэни олохтуур туһугар үгүс хардыылары оторорго бэлэмин көрдөрөр. Тегеран, утарылаһаччыны кыайар кыах баарыгар эсэ да эрэнэриттэн буоллаҕына, кырата буоллаҕына, туттунардыы сыыһыанаһар. Оттон байыаннай хабырыйыстылар бэйэ-бэйэлэрин хаамыылара бүтүнүү нирсээни байыаннай өттүнэн быһаарыы кыаллыа суоҕун көрдөрөр.

Ити хаан тохтуулаах сэрии барарыгар ону тэлэ тардыыга кыттыгастаах империалистическай күүстэр антэриэстээхтэр. Ол иҥин бу кирдээх ооньуугa бастакы кырыымпаҕа үгэйиннэ Вашингтон ооньуур. АХШ быыыны-майгыны Персидскэй хомо арааҕы дойдулары итиэннэ Японияны небиэн сүрүн хааччыйааччыннан буолар стратегическай ороҥуонун байыаннай-политическай өттүнэн контуруоллаабыныы күүһүрдүүгэ туһанарга аһаҕастык дьулуһар. Пентагон онно «Мидуэй» авианосец баһылыктаах уонунан байыаннай хараабыллары тутан олорор, оттон президент Рейган ноби таҥыы «куттала суох буоларын хаачыйар туһугар» байыаннай күүһү туттарыллан суоһурдаран. Англия эмиэ манна «Индепендепс» авианосецтаах бэйэтин эскадратын ыытта.

Үрүҥ дьиэ эмиссардара бу зона государстволарын американскай политика ыытыгэр тардан киллэрэр, манна арбанар «түргэнник тэнийэр күүстэр» байыаннай базаларын ситиммин кэҥэтэр туһугар күүстэрин хаҥыстаабаттар. Ити байыаннай-дипломатическай маневардар барыы регионнаах быыыны-майгыны | өссө ордук кытаатыннараллар уонна Ираан-Ирак нирсээнэрин эйэлээхтик политическай өттүнэн сүрүннээннэ суолугар сакаатан саҥа мэҥэйдэри үөскэтэллэр.

Б. ШАБАЕВ.

ССТА ырытаччыта.

Культурнай тутуу байыастара

ОРОНУОН культурнай-сырдаатар учреждениелэриттэн ортотугар хаҥыннаах сылаарга бүтүннү үрдүк көрдөбүллэрэ баалаччы эпиэтэллиэрдик үөлэлиир коллективтар блар буолан иҥэлэрэ иҥиэн үөрдэр. Кыргыстан биирдэстэриэн РСФСР уонна Саха АССР народнай артиста Н. М. Решетников аатынан Чурапчыатаары народнай театр коллектива буолар.

Бу айаҕа коллектив туруорар пьесалара көрөөчүлэргэ улаан таҥнытиэ буолан, толоруулаан профессиональнай таҥнымна сыыһа үрдүн иҥэллэр.

ИС СҮРЭҒИТТЭН ЫЛСЫҺАН

Хаҥыык баҕарар үлэҕэ кэлэн быһаарар оруоллаах. Коллектив биир тутаах специалиһынан Илин Сибиирдээҕи Культура институтун ситиҥнилээхтик бүтэрбит режиссер Н. М. Заболоцкая буолар. Надежда Михайловна бу театрга режиссердаабыта хайыыгыйа аҕыс сыл буоллаҕа. Бэйэтин идэтин үчүгэйдик баһылаабыт, не сүрэҕиттэн сөбүлүүр, коллектив барыы чилиэннэриэр принципиальнай сыыһыннаах, үлэ хаҥыгыттан баҕарар итиэҕэстэриэр эйэлэспит буолан Надежда Михайловна айар коллективка ыытыллыбыт туһанар.

Режиссер театр репертуарын быһаарыыгар оруоллаах хас биирдии артист айар дьоҕурун ыытыаҕынаса, көрөөчүү дьүүлүгэр таһаарыллар айымныылар не хоҥноҥнорунан ордук актуальнай буолуулларыгар улахан болҕомтотун уурар. Ол да иҥин народнай театр үлэтин сэҥээрэччи улам эйдээн иҥэр.

Театр коллектива ыаллыы Алексеевскай, Уус-Алдан, Амма, Мэҥэ-Хаҥалас ороҥуоннарын көрөөчүлэрин күүтүүлээх ыалдьыттарыанан буолла, 1983 сыл бүтэҥнэр Сунтаар ороҥуогар ситиҥнилээхтик гастроллаан кэлбитэ, көрөөчүлэр үрдүк сыанабылларын, барҕа баһыыбаларын ылбыта. Ити барыта бу айар коллективы өссө эйдэххэ эйдээҥнэстиирэ өйдөнөр.

Надежда Михайловна театрга эдэр, талааннаах артистары тардыыга кырата суох үлэни ыытар. Ааспыт сылга народнай театрдар үлэлэрин республикаҕа көрүү жюрита бааһынай народнай театрбыт коллективын профессиональнай таҥнымэ биллэрдик үрдээбитин чорботон бэлиитээбитэ.

Надежда Михайловна сүрүн үлэтинэн эрэ мунурдаммат, хаҥыс да сылын культура үлэһиттэрин профкомун чилиэннэриэн, культура народнай университетын театральнай факультетын деканынан үлэлиир, уус-уран самодеятельноска ыытааччыбын кыттар. Кини—уус-уран самодеятельноһын республикатаабы көрүү лауреата, хас да сценкалар автордара. Надежда Михайловна специалист быһыытынан сэмэй ситиҥнилэрин Саха АССР Культуратын министерствотын, ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун Бочуотунай грамоталара кэрэхэдиллэллэр.

Режиссер Н.М. Заболоцкая 1983 сыл түмүгүнэн ороҥуонга «Идэтиэн туйгун» специалист аатын ылла.

Театральнай искусствоҕа дуоһатын ууран, сыаҕын биэрэн үлэлиир Н. М. Заболоцкаяҕа саҥа ситиҥнилэри баҕарабыт.

В. ДЬЯЧКОВСКАЙ,
культура үлэһиттэрин профсоюһун райкомун председателин солбуйаччы.

Снимокка: Н. М. Заболоцкая (хаҥас диэкэ) кини балыыһа уус-уран самодеятельноһын кыттыылаахтарын кытта.

П. Оконешников фотота.

Болҕойут:

САНИТАРНАЙ ЫЙ

Олунньу 22 күнүгэр Чурапчы сельсоветын [illegible] комугар «Чурапчы [illegible] ньэтигэр санитарнай-[illegible] дигирдэр үлэ хаммат[illegible] бонуурдаах [illegible] дүнэ. Онно ороҥуон [illegible] ыгыгэр ырааһырдар-[illegible]ирдэр үлэлэр ситэтэ [illegible] ыытыллыбыттара бөлөхтө. Дьиэ-уот, коммунальнай хаҥаһыстыба производственнай управленин[illegible]ар ырааһырдыы үлэтин[illegible] дьарыктанар бастаҕаан[illegible] биригээдэ, аҥаллаах [illegible]ника суохтар. Ол[illegible] дьиэлэр, тэриллэлэр [illegible]леттэрэ, помойдара [illegible]гэр ыраастаныллан [illegible]гэр. Онон кыр-хах, [illegible] сыыс бүтүннүүтэ саа[illegible] халаан уутун кытта [illegible]ууга куҥуллар кутталлаах. Ол үрдүнэн үүг[illegible]риллэлэр салайааччылар[illegible] онно болҕомтолоруох [illegible]бакка, туох да дьа[illegible]ылбакка олороллор.

Сельсовет исполк[illegible] ороҥуон кинин саанай туругун туһ[illegible] сыалтан кулун тутар 1 [illegible]ҥуттан муус устар 1 [illegible]ҥүгэр диэри санитар[illegible]ыны биллэрдэ. Санитар[illegible]ыны саланан ыытт[illegible]элых М. И. председат[illegible]лээх 6 киһиттэн саста[illegible]таах комиссия тэрилл[illegible]. Олохтоммут болдьох [illegible]ҕэн микрорайоннар [illegible]чальниктара уонна [illegible]татскай группалар, сай[illegible]рыллыбыт медицинскэй үлэһиттэргэ тирэҕирэр, [illegible]детер-нитэр уонна [illegible]йэр үлэни ыытыахтаах[illegible] санитарнай рейдэлэри [illegible]рийтиэхтээхтэр.

Чаанынай ыаллар [illegible]моҥларын, бөхтөрүн [illegible]нэллэриэгэр нэһиилэ[illegible]олох-дьаһах өнөтү[illegible]хаччыйыы производстве[illegible]най управленнета (начальник Н. М. Наумов) [illegible]йаапкы ыыытыллыбыт [illegible]никаннан хаччыйыахтаах.

Дьиэ-уот, коммунальнай хаҥаһыстыба производственнай управленнета (начальник Н. П. Сивцев) бөҕү-сыыһы кутар территорияны бөлөм оҥоруоллуохтаах, муннуттан бөрүкэмниттэн кэмнэр бульдозерынан астаран иҥэтэх.

Барыы тэриллэлэр салайааччылара бэйэлэрин домственнай территорияларыгар уонна үлэһиттэр олорор дьиэлэрин тастарыгар ырааһырдар-чөбүгирдэр үлэ ыытыллыыларын тэрийэр, онно көмөлөһөр, ону хонтуруоллуур эйэлэспиэхтэр.

В. ВАСИЛЬЕВ,
санитарнай врач.

КӨННӨРҮҮ

Хаһыат олунньу 28 күнүнээҕи нүөмэригэр бэчээтэммит «Саҥаны, бастыҥы өйүөххэ, одохтоон иҥиэххэ» диэн төбөлөөх суруйааччы И. Сивцев титул (үлэтэ) редакция үлэһиитэ С. Смирникова буруйуна сыыһа бэриллибитин «суруйааччы учаастатын -маастар» диэн көннөрөн аадык.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Саҥа киинэлэр

КУЛУН ТУТАР ЭКРАНА

Киэҥник биллибит актердар Михаил Ваны олоххо киһи миэстэтэ киниилэр Боярскай, Валентин Гафт, Татьяна Урут саныыларынаабар атыны өйдүүллэр.

М. Горькай аатынан студия романтическай үһүйээн жанрынан туруорулубут өгнөөх «Ученик лекаря» диэн диэнтэтигэр дьону эмтиир уустук искусствоны баһылаабыт тыа сирин боростуой уола Радомир тапталын туһунан кэпсэнэр.

«Беларусьфильм» студия икки сериялаах өгнөөх «Дыхание грозы» диэн хартыынаҕа—Белоруссия үһүлуччулаах суруйааччыта, Ленинскэй бирэмийэ лауреата Иван Мележ романынан туруоруллубут икки сериялаах «Люди на болоте» диэн диэнтэтии салгыыта.

Киниэ геройдарын дьылҕаларын ааастаан сайдар—Таня кэргэн тахсан дьолун булбат, эмиэ кэргэннээх таптыыр Вазлын кытта кистээн көрсүһэрэ да үөрдүбэт. Ону ааҕар киһи саҥа олоҕу саҕалыы дэриэбинэттэн барар. Урут колхозка киирэн баҕарбат Василий даҕаны олоҕун туһунан толкуйдуурга тиийэр. Дьаданылар коммунистары кытары холбоһон Советскай былаас саһа сылдьар өстөөхтөрүгэр сөптөөх харданы биэрэллэр.

Өгнөөх «Километры риска» диэн французскай хартыына билиҥги капиталистическай эйгэ бүтүннү күннээҕи проблемаларытыгар бирдэстэриэн буолар ыы-быччары кэлиилээх-барылаах суолларга автотуристары күүтэр кутталлар тустарынан сэһэргиир.

С. ДАНИЛОВ.

БИҺИГИ АДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-395, отделлар—21-495, уопсай 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 печ. лист.

ЗАКАЗА 27.

ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ
с. Чурапча, ул. Карла Маркса 12. Тираж 3